

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Elogia Societatis Iesv Sive Propvgnacvlvm: Pontificum,
Conciliorum, Cardinalium, Antistitum, nec non
Imperatorum, Regum, Principum & aliorum Virtute,
Religione, omniq[ue] Literatura illustrium (etiam ...**

Gomez, Cristobal

Antverpiæ, 1681

Carmelitani.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38486

A CARMELITANIS.

89. **A** S. M. TERESIA A IESV, *Nota in toto terrarum Orbe* Quanti & Teresia fecerit Societatem.
Sanctitatis, & sapientia Virgine Illustrissima tot Religio-
sarum personarum Fundatrice & Reformatrice clarissima: illa, in-
quam, Virago incomparabilis, Heroïna, & inuincibilis Debora,
illa omnigenæ Sanctitatis Mulier vere fortis suis exemplis, verbis,
& scriptis mirifice Societatem commendauit, & honorauit.

Primò, profundissima humilitatis exemplis commendauit, cum Cuius doctrina suæ se spiritua-
cap. 5. suæ vitæ pag. 47. sic Sancta de se scribit: Mansi in hac cæci- tem profectum debere fatetur.
tate credo plusquam septemdecim annis, donec quidam Pa-
ter S. Dominici valde doctus mihi aperuit oculos in aliquibus
rebus: & illi ex Societate IESV totaliter mihi incusserunt tan-
tum timorem (scilicet non parui faciendi quedam peccata venia-
lia, que quidam rudes Confessarij dicebant S. Teresie non esse pec-
cata) aggrauando mea adeo mala principia, sicut postea
dicam.

Et cap. 23. pag. 246. sic eadem Sancta scribit: Laudatus sit Do-
minus, quod mihi gratiam dederit obediendi meis Confes-
sarijs quamuis imperfecte, qui quasi semper fuerunt isti be-
nedicti Homines Societatis IESV, &c. Cœpit postea anima
mea sentire manifestam meliorationem sicut nunc dicam.

Secundus modus, quo Sanctissima Teresia Societatem IESV com-
mendauit, situs est in miris laudibus Societatis, de qua hæc scripsit in
eodem vitæ suæ cap. 23. pag. 236. Cum (inquit) venissent huc Pa-
tres Societatis IESV, quibus ego non cognoscendo vllum eo-
rum, eram multum addicta, tantum quia sciebam modum
eorum ita viuendi sicut orandi. Sed non me inueniebam di-
gnam loquendi cum illis, nec fortem ad obediendum illis. Et
infra. Fuit propter maius bonum meum, vt ego cognosce-
rem, & tractarem cum Gente adeo Sancta, qualis est Socie-
tas IESV. Et alio in loco eiusdem Capituli 23. pag. 244. Sic ait:

Afflige-

Quanta de
suorum-
Confessa-
riorum
Sanctitate
existima-
tio?

Affligebar, quod domestici me viderent tractantem cum Personis adeo Sanctis uti erant illæ ex Societate, timens miseriam meam, & videbar magis esse obligata, ne essem adeo misera, & ut me priuarem meis recreationibus otiosis.

Et de So-
cietatis per-
sonis.

Et cap. 24. pag. 249. sic scribit: Habitabam prope illos (scilicet Patres Societatis IESV, de quibus ibi egit) gaudendo valde quod tractarem frequenter cum illis: quia tantum cognoscendo Sanctitatem illorum conuersationis, erat magnus profectus, quem anima mea sentiebat.

Et cap. 33. pag. 364. de quodam itinere sibi à Prouinciali imperato scribens ait: Consolabar multum quod scirem in illo loco esse Domum Societatis IESV.

Extat quoque Epistola fragmentum, quam ipsa Sanctissima Mater Teresa 28. Iulij anno 1568. Abulæ dedit ad Christophorum Rodriguez de Moya, cum ille Segura de la Sierra erigere percuperet claustrum discalceatarum Virginum, in idque suas filias ipse inducere, eâ tantum lege, ut Societatis directioni tam filia, quam reliqua absfundati Cœnobij Virgines subiacerent. Igitur sanctæ Matris verba ex Hispano idiomate latinè sic sonant. Homines Societatis IESV sunt mei Patres, quibus post Deum debet anima mea bonum omne, si quod habet. Filiabus suis afficio ex eo quod intelligam eas cum Patribus istis agere solitas: nec enim quæuis, spirituales licet sint, illico conueniunt nostro

Quorum se
filiam fa-
ctetur.

Instituto, nisi quibus illi à confessionibus sunt, quales sunt propemodum omnes Monasteriorum nostrorum alumnæ: neque memini vllam recepisse me, quæ non esset eorum filia, quandoquidem eæ præsertim nobis aptæ sunt. Equidem gratias ago Deo, quod eorum qui me genuere, Patrum spiritus mea in Cœnobia ab eisdem transfusus sit. Itaque R^{mus}. Generalis Noster, nuper hac transiens ita præcepit, ut Patres Societatis exhortationes haberent ad nostras. Nec vllius auctoritate prohiberi possent, absoluerentque passim confiteri volentes. Obstare quidem Constitutiones eorum, non vetare tamen,

Et eorum
doctrina
omnes Mo-
niales vti
desiderat.

ticulari fauore cum comitari Maiestatem Domini nostri.

Ac pretiosam vestem nostrorum capitibus impositam dum communicant.

Et Cap. 39. pag. 447. in fine Capituli ait: Cum essem in quodam Templo cuiusdam Collegij Societatis IESV, & communicarent Fratres illius domus, vidi pretiosam vestem (seu umbellam Italicè pallio) supra caput illorum, hoc vidi bis: sed quando aliæ personæ communicabant, hoc non videbam.

Et Societatem magnos fructus ultimis temporibus facientem.

Et cap. 40. pag. 455. vitæ suæ sic loquitur de eadem Societate, teste Ribera lib. 4. cap. 5. eius vitæ: Manens (inquit) quadam vice in oratione cum magna recollectione, suauitate, & quiete videbar esse circumdata ab Angelis, & valde vicina Deo: cœpi orare summam Maiestatem pro Ecclesia. Fuit mihi indicatus magnus profectus, quem debebat facere quædam Religio temporibus ultimis, & fortitudo, cum qua debebat sustentare fidem, &c. Verum cum hereret sibi stupore defixa

Et sua fortitudine fidem sustentantem.

Teresia Sanctissima, inde magnis letitijs incederet ex uehementi quo in charissimum sibi istum Ordinem ferebatur affectu, ita exaggerantem apud se sua ostenta, audiuit aliquando Dominum IESVM dicentem sibi, si vero ipsa scires, quas hi futuris sæculis Ecclesiæ laboranti modò, suppetias sint lataturi. Et hanc sibi, ait, visionem etiam sæpius oblatam. Et licet in illa Teresie vitæ, que typis edita circumfertur, suo hæc Familia sigillatim non indicetur nomine, in ipso tamen Autographo, & in omnibus calamo exaratis libris, illius nomen aperte proditum est, nempe Societatis.

Et quadraginta socios in Brasiliam euntes ab Hereticis pro fide necisos.

AB EADEM S. TERESIA plurimum honoratur Societas, commendaturque in multis alijs Reuelationibus, quas de Socijs habuit. Et imprimis S. Mater (teste Didaco Lepeso Archiepiscopo Turrissonensi in eius vitæ lib. 3. cap. 17. Deo reuelante sciuit mortem quadraginta Patrum, & Fratrum Societatis IESV euntium in Brasiliam ab Hereticis occisorum, statimque ac illos occiderunt, dixit Patri Barthasari Alvarez suo confessario, se eos vidisse cum Coronis Martyrum in cælo.

AB EADEM: *Quæ* (teste Fr. Elia à S. Teresa in *legat. triumph. Eccles. lib. 2. cap. 31.*) longe inde in Hispania existens animam P. Martini Gutierrez (in *Gallia defuncti*) in ipso mortis articulo vidit ouantem, & Martyrum laureolâ donatum, cælum recta conscendere.

Ac Marti-
nū Gutier-
rez Marty-
rj laurea
donatum
ad cælum
cōscendere.

AB EADEM: *Quæ* (vt scribit P. Ludouicus de Ponte in *vita impressa P. Aluarez cap. 6. §. 2. p. 69.*) audiens quadam die sacrum P. Balthazaris Aluarez è Societate IESV sui Confessarij, vidit eum toto tempore quo sacrum durauit habuisse in Capite diadema quoddam magni splendoris. Et rursus (vt idem auctor ibidem scribit cap. 11. §. 2. p. 124.) eadem Teresa Deo reuelante cognouit dictum P. Aluarez fore saluum: ostenditque illi Dominus noster præstantem quemdam locum in cælo, quem esset habiturus. Et adsecit, Quod ille tunc in terra esset adeo excelso perfectionis gradu constitutus, vt eo tempore nullus esset in altiori, & iuxta talem gradum reddendos illi gradus in cælo: & quod ipse P. Aluarez excederet in perfectione omnes tunc in terra existentes.

Et P. Al-
uarez
splendoris
diadema
coronatum.

Omnesque
tunc in ter-
ra degentes
perfectione
superat-
tem.

AB EADEM: *Quæ* (vt idem Ponte ibidem scribit cap. 58. §. 1. p. 607.) Cum multis annis post suam mortem apparuisset cuidam famule Dei S. Matri Teresie valde deuote, & probata virtutis, & fidei, volens ipsam in quadam afflictione magna solari, inter alia multa, hæc ei verba dedit. Et Ego sum Filia Societatis: habui in ea Confessarium, quem nunc in cælo & agnosco, & veneror. Quod intellexit de eodem P. Aluarez. Hucusque dicta, & per varios Auctores dispersa quasi in fasciculum collegit nouissime noster Nicolaus Lancicius Tom. 2. Opuscul. spiritual. 17. de Præstantia Instituti Sot. cap. 3. à num. 196. & à fol. mihi 566. Et etiam Opuscul. 18. de Gloria S. Ignatij cap. 19. à fol. 616. Quæ omnia protulit illa virorum Dux femina præclarior. Ille ductus è Carmelo Fons, & Origo defecatiſſime Sanctitatis. Quo nescio num illustrius dari de Societate testimonium possit. Ingentia sane sunt quæ hucusque dedit Teresa, in qua velut in speculo resplenduerunt ostenta tam illustria, tam inusitata de Cælo in charissima suæ Societatis encomia, quæ

Iterum se
Societatis
filiam fa-
tetur.

si à Matre tot extollitur laudibus, à filijs non minoribus honoratur.

Quantum
Deus in
Ignatij
anima de-
lectetur?
& Euang.
Ioan.

Cuius spi-
ritus totus
est amare,
& conducere
ad
amandum.

Hic spi-
ritus in eius
filijs re-
gnat.

Et in Car-
melitanis
Moniali-
bus.

Reditus So-
cietatis in
Gallia peti-
tur à B.
Magdalena
de Pazzis.

98. A B. MARIA MAGDALENA DE PAZZIS Carme-
litana de Observantia ab Urbano VIII. in Beatarum Virginum Ca-
talogum adscripta: Quae die 26. Decembris anni 1599. raptum passa
vesperi, videbat Deum complacere sibi, & delectari adeo in anima
S. Ioannis Euangelistae, ut quodammodo non viderentur esse alij
sancti in calo: & simili modo videbat Deum delectari in anima B.

P. Ignatij Fundatoris Societatis IESV; unde dicebat, loquendo for-
titer: Spiritus Ioannis, & ille Ignatij est idem, quia totus est
amare, & conducere ad amandum. Et intelligebat Deum ideo
delectari, & complacere sibi adeo in his duobus Sanctis, quia illorum
scopus, & finis fuit amor, & charitas, & per viam amoris, & in
charitate trahebant creaturas ad Deum. Et postea dixit haec verba.

Maximè felix spiritus, qui regnat hodie in terra est ille Igna-
tij, quia eius filij in conducendis animabus ad Deum, procura-
rant principaliter dare notitiam, quantopere sit gratum ipsi
Deo, & quantum intersit attendere operibus internis, & tra-
ctare interius cum Deo, quia hoc exercitium facit amplecti
cum facilitate res arduas & difficiles propter lumen, quod
recipit anima, ex quo nascitur amor, qui conuertit in dulce-
dinem omnem amaritudinem: Videbat haec benedicta anima
quod toties, quoties filij B. Patris Ignatij tractabant in terra cum
animabus tali modo, toties in Calo renouabant Deo complacentiam,
& delectationem, quam percipiebat in anima Beati Patris. (Dixit
etiam manendo quoque in raptu) Bene potest lætari, & gaudere
noster Pellicanus (id est Mater Priorissa) quia conducta est ad
illud tempus, quod tantopere desiderabatur, videndi pullu-
lare in Religione nostra primitias spiritus Ignatij. Sic refertur
apud Nicol. Lancicium cit. Tom. 2. Opuscul. spirit. Opusc. 17. de Pra-
stantia Instituti Societatis cap. 1. n. 169.

AB EADEM: Quam cum Principissa Maria Christianissimo
Regi Galliae Henrico 4. desponsata visitasset anno 1600. Suasque
necessitates eius precibus commendasset; nominatim autem desiderium
prolis

prolis masculæ, promisit illa, se id peturam à Deo, dummodo tria ipsamet ad regium thronum euecta præstaret. Primo, ut procuraret apud Maiestatem regiam reuocari in Galliam Patres Societatis IESV, dicens illi, Hoc esse vnum ex magnis obsequijs, quæ illa posset præstare Deo in beneficium illius Regni. Secundo, ut procuraret extirpationem hæresum. Tertio, ut esset amatrix pauperum. Sic ibidem cap. 4. num. 217.

Tanquam
vnum ex
magnis ob-
sequijs in
illius Regni
beneficium.

91. A VALERIO XIMENEZ DE EMBVN Sacra Theologia Professore in Cæsaraugustano Conuentu Carmelitano, qui nec distis multo longius ab his duabus Heroinis, fortius etiam atque vehementius augustum suum prodidit de Societate iudicium. Voluit (inquit ille) Dominus Cæli & terræ ditare, & illustrare nobilem Societatem IESV, Columnam Ecclesiæ firmissimam, Murumque fortissimum, & inexpugnabilem contra Hæreticos, ex qua vna tot prodierunt, prodeuntque quotidie doctrina & virtute duces robustissimi, quot ex alijs omnibus simul iunctis Ordinibus Clericalibus. Hæc ille: non Ego, non Ignatius Parens Societatem omnium Minimam passim ingeminans: benevolentia igitur hic error, & excessus amoris est, vasto natus animo, & verbis expressus ingentibus. Ita in Imag. 1. sec. Societ. lib. 5. cap. 11. fol. 678.

Societas
Columna
Ecclesiæ
firmissima:
ac Murus
fortissimus,
& inexpugnabilis
contra hæreticos.

Ex qua,
virtute, &
doctrina
robustissimi
duces pro-
diere.

92. * A CHRISTOPHORO AVENDAÑO Scriptore atque Prædicatore admodum celebri, in sermone de Canonizat. SS. Ignat. & Xauer. discurs. 3. à fol. 84. col. 2. ubi ille sequens de Societate testimonium vere aureum latine redditum edidit. Hæc (inquit) Sacra Religio per actum intellectus semper cum populo Christiano præcincta est, illum scilicet instruendo, iam sua prædicatione, iam Magisterijs, iam priuatis scriptis, iam voluminibus illustrissimis: insuper est per actum voluntatis cum eodem populo præcincta, illum scilicet feruore suo inflammando, &c. Et postea supponens Societatem à Clemente VIII. Brachium Ecclesiæ Dextrum appellatam, ait: Notandum maximè quod quando ictus aliquis capiti imminet, statim

Eius munia in populi Christiani utilitatem.

*Hæresis
ictus Eccle-
sia Capiti
imminentes,
Societas vt
eius Bra-
chium
auertit.*

*In Germa-
nia cum
Canisio:*

*In Gallia
cum Bel-
larmino:*

*In Anglia
cum Sua-
rio.*

*Sicut alias
Religiones
contra va-
rias hære-
ses Deus
excitauit.*

*Sic contra
Caluinum,
& Lutherū
Societa-
tem.*

*Cuius filij
Ecclesie
validi Re-
miges.*

*Et Papæ
mancipia.*

Brachium naturaliter eleuatur, erigitur ad illum auertendum. Et quidem nullum ictum hæresis fecit in Ecclesie Caput ab Ignatianis temporibus, quem Societas vti Brachium Dextrum Ecclesie non auerterit. Lutherus Pontificis auctoritati minuitur ex Germania, Calvinus vocans Papam Antichristum ex Gallia, Henricus VIII. ex Anglia, negans illi obedientiam, si neget Matrimonij dispensationem, vbique autem Societas vti Brachium Dextrum Ecclesie, illius Caput defendit, ictus in illud iactos porrecto Brachio eludit vbique, in Germania cum suo Canisio, in Gallia cum suo Bellarmino, in Anglia cum Suario suo, &c. *Et infra addit:* Contra persecutiones validas hæresum, quas habuit Ecclesia, magnos Sanctos, ac Religiosas Familias in eius defensionem Deus excitauit. Igitur contra Massilienses S. Benedictum cum sua Familia vocauit, contra Abailardum S. Basilium cum sua, contra Albigenses S. Dominicum cum illustri suo Prædicatorum Ordine, contra Sacramentarios S. Franciscum, ac zelatores filios; contra Donatistas magnum Augustinum, & suos; contra Nestorium Carmeli Religionem: at vero aduersus maiorem, & vrgentiorum persecutionem (qualis Lutheri futura erat) Ignatium, & Religionem suam reseruauit: quam cælum miraculosè Ecclesie dedit vti Brachium eiusdem Dextrum ad Hæresum ictus Lutheri, atque Caluini auertendos, &c. *Et postea fol. 85. col. 1. Gregorius XIII. (inquit) validos Ecclesie Remiges socios vocat, & non sine diuini Numinis prouidentia: remiges enim sunt triremis serui, & ad laborem sine libertate destinati; quod cernitur in Societatis Professis, qui per quartum votum tribus consuetis superadditum, obstricti manent seruorum instar ad obediendum summo Pontifici, laborandumque in Ecclesie Naui; vnde per irrisionem Hæretici, Papæ mancipium Societatem vocant: & hæc est maxima illius gloria. Quod si remiges sunt, qui plures victorias consequuntur valenter remigando: proh! quot victorias Societatis Patres in Iaponia, Magno Mogori, in tota India, Sinis,*

Sinis, & alibi reportarunt! quot animos in his partibus Deo lucrata est! quot caelo Martyres filios dedit sacrata hæc Religio! *Et tandem eod. fol. 85. col. 4.* Præ cæteris autem (*concludit*) maior Societatis excellentia est, qua super omnes eminent Religiones, quartum eius votum, quo se Deo in holocaustum offert ad suum proximum redimendum, si Pontifici placuerit, etiam cum propriæ vitæ periculo. Huic voto divinæ misericordiæ, cælestes fauores, insignes Magistri, quos habuit, & habet Societas, præclara volumina, Sacramentorum frequentia, Regum ac Principum amor, & quod magis mirandum, barbarorum Principum fauor plane debetur. *Ita ille.*

Quot vi-
torias Ec-
clesiæ ubiq;
pepererint

In holo-
caustum ad
proximos
redimendos
Pontifici
ex voto se
offerunt.

93. * AB ALFONSO BOHORQVES *Inquisitionis Hispaniæ Consultore, Ordinisque Definitore in sermone de Canonizatione S. Ignatii fol. 1. col. 1.* Adeo (*inquit*) docti sunt huius sacræ Religionis Religiosi, ut in Domo sapientiæ, Mineruaque scientiarum mihi esse videar, tantaque sanctitate conspicui sunt, ut filij ipsiusmet sanctitatis videantur. Dixi, me in domo esse sapientiæ, quia plus in eius scriptis, quàm in magnis Bibliothecis inuenio; vniuersalem scilicet totius Theologiæ Scholasticæ, & positivæ notitiam, verborum grauitatem ad ponderandâ fidei mysteria, miram dulcedinem ac suauitatem in rebus spiritualibus scribendis, cælique fulmen contra Hæreticos: item litterarum humanarum notitiam quandam habet incomparabilem, Historiarum memoriam penè infinitam, summam in suis allegationibus fidelitatem, in rationibus supra Platonem subtilitatem, eloquentiam Tullio parem, suauitatem ad respondendum aduersarijs cerâ molliorem, quæ est veluti quinta essentia, ac vltima linea prudentiæ, humanæque sapientiæ. Dixi Societatis Viros, ipsiusmet sanctitatis filios videri, quia cum eorum modestiam, exterioremque compositionem contemplor, in illis spiritus sancti gratia cum suis donis ac fructibus videtur commorari. Testes huius veritatis sunt fidelitas, ac veritas, quibus in hac

Societas
sapientiæ
Domus.

Scientiarum
Minerua.

In suis
scriptis mi-
ra dulcedo,
suauitas, ac
cali fulmi-
na contra
Hæreticos.

Societatis
viri, sancti-
tatis filij.

sacræ

sacra Religione Sacramenta administrantur. Testes sunt Puritas suarum Virginum, perseverantia suorum confessorum, patientia suorum Martyrum, zelus suorum Prædicatorum, sana ac sancta suorum Magistrorum atque Doctorum doctrina, &c. *Et post plures paginas addit fol. 10. col. 1.* Lustrentur (inquit) huius Religionis cubicula, & in eis summa videbitur Paupertas, etsi eorum plurimi sint, qui non solum Episcopali, ac Cardinalitia dignitate verum & suprema digni censeantur, &c. *Ac tandem concludit:* Ignatio Romam eunti apparens Christus Dominus dixit: Ego vobis Romæ propitius ero: & ni fallor hæc causa est, cur cum omnes aliæ Religionis Cardinalem habeant Protectorem, sola Societas Protectorem non habet Cardinalem, quia Christus Dominus se illius Protectorem esse promisit. *Ita ille.*

Cardinalem Protectorem non habet, quia eius Protector IESVS.

Etsi alijs Religionibus tempore posteriori, non virtute, litteris, & prædicatione.

Est Christi Domini Benjamin.

Quam peperit Ecclesia Lutherana hæresis pressa doloribus.

Gen. 1. 26

Sicut homo omnium creaturarum postremus earum est Microcosmus,

94. * A PETRO CORNEJO *Cathedratico Durandi Doctore Salmantino doctissimo in sermone de Beatificat. S. Ignatii, qui habetur in libro festorum Salmaticens. de eadem Beatificat. fol. 134. col. 2.* Gloriosus Ignatius (inquit ille) etsi nouissimus Fundator extiterit, ipse tamen, nec sacra eius Religio postremum locum obtinet in virtute, litteris, Prædicatione Evangelica, orbisque existimatione: imo potuit contingere, in executione Societatem ultimam fuisse Religionem, in intentione vero diuina Primam ob ingentes fructus à se producendos. Ex duodecim precipuis Ecclesiæ Religionibus quatuor Monachalibus, quatuor Mendicantibus, Militaribus totidem, verum est Societatem postremam prodiisse, illa tamen est Benjamin Christi Domini atque adeo doloris filia, quam Ecclesia Mater eius, ingentibus pressa doloribus Lutheranae Hæresis peperit, &c. *Et postea fol. 135. col. 1.* Homo (inquit) in prima mundi molitione etli postremus à Deo formatus, tamen præ cæteris creaturis ab eo dilectus, ad imaginem suam factus, cui tandem & naturam suam diuinam dedit, & nomen: Homo enim verè dicitur Deus, postquam Deus factus est Homo. Non aliter Mundi spiritualis noua creatione, etli in Religionibus ultimam

mam Christus Dominus Societatem fundavit, ad imaginem vero suam creavit illam, in Paupertate scilicet voluntaria, in proximorum amore, in vitæ perfectione, & vel in ipso IESU Nomine: & sicut Homini ultimo licet creaturarum, earum omnium perfectiones Deus impertitus, nempe intelligere Angeli, sentire brutorum, vegetari plantarum, ac esse elementorum, quibus homo Microcosmus effectus: ita sane Christus in hanc ultimam suam Societatem perfectiori modo quam in præcedentes Religiones, omnes congeffit, vitam contemplativam Monachalium, clausuram & silentium Carthusianorum, amorem proximi Mendicantium, ac tandem bellum interruptum cum inimicis fidei Hæreticis ac Gentilibus, Militarium: & hæc omnia gradu adeò heroico, atque eminenti, ut hæc sacra Religio non nisi quædam Quinta essentia (ut vulgo dicitur) cæterarum Religionum divini amoris igne elicitæ & stillatæ, & breviarium earum omnium esse videatur, &c. Et fol. 136. col. 2. Nec exaggerate loquar (inquit) si huic sacre Religioni tanquam instrumento præcipuo gloriam postremi ac præcipui triumphi de Luthero, ac sequacibus reportandi, attribuiam: quod videtur prædixisse Evangelista Ioannes. Is in libro, quem scribit de rebus, quas in Ecclesia eventuras à Deo acceperat, vidisse se ait stellam de cælo cadentem, cum quintus Angelus Tuba cecinit. Sanctus vero Thomas quatuor Angelis quatuor Prædicatorum Ordines Mendicantes, qui sua ætate florebant designatos asserit: de Quinto autem sic interpretatur, verius dicam, vaticinatur. Prædicatorum, ait, Ordinem excitatum iri, cum alia fuerit Hæresis exorta. Prædictio eventu comprobata. Orta quidem est Hæresis ista, cum stella de cælo cecidit, hoc est cum Lutherus ab Ecclesia defecit. Quintusque hic Angelus Ignatius est Fundator quintæ Religionis Prædicatorum Mendicantium: sic eam Pius V. appellat. Qui sacer Ordo officium ac ministerium huius Angeli adimplet doctrina Catholica, quam docet iam cathedris, iam suggestis, iam libris, iam confes-

*Sic omnia
Religionum
Societas.*

*Qua eam
est quinta
essentia
divini a-
moris igne
stillata.*

*Est Instru-
mentum
præcipuum
postremi
triumphi de
Luthero re-
portandi.*

Apoc. 9. x.

*Quod por-
tendit stel-
la illa de
cælo cadens
ad sonitum
tuba quinti
Angeli.*

*Per quem
Ignatius &
Societas
figurantur.*

Eorum de
Infidelibus,
& Hæreti-
cis trium-
phus.
1. Reg. 17
50.

Societas
plus ceteris
laboravit.
1. Cor. 15.
10.

Docendo,
prædican-
do, excu-
sionibus, &
libris.

Suorum
scriptorum
calami,
lucernæ in
manibus
accensæ.
Luc. 12.
35.

Quatuor
Ezechielis
animalia,
quatuor So-
cietatis
status adū-
brant.

Ille fidem
in Gallia,
Hæreticis
frementi-
bus susten-
tat.

fionalibus, iam vitæ exemplo, effusoque suorum Martyrum sanguine, &c. Et postea fol. 139. col. 1. postquam Ignatio P. N. sanctissimo illud Isaia applicuit, Minimus erit in mille, & paruulus in gentem fortissimam, subiungit. Cuius diuini Minimi Religio reliquas omnes fructibus tam breui tempore reportatis videtur excedere. ô quot Gigantes paruulus iste Dauid, Ignatius scilicet lapidibus è funda doctrina suorum iactis exturbauit! quot Gentilium ac Hæreticorum exercitus superauit, &c. Et post multa. Quatuor (inquit) in rebus affirmare possumus, Ignatium per filios in prædicatione Euangelica plus cæteris laborasse. Primò ad remotissimas Gentilium, Indorum, ac barbarorum nationes penetrauit, quo nec fidei Euangelicæ vestigium vsquam peruenerat. 2. Ministeria prædicandi docendique sine vllis stipendijs, exercet. 3. Nullus Ordo tot in locis prædicauit. 4. Neque tot libros scripsisse Religiones omnes ab exordio Societatis, quot ea sola scripsit; volens non solum præsens verbis, sed absens scriptis Mundum instruere: cui tot scriptorum calami, lucernæ sunt, quæ in suis manibus accensæ animas in Ecclesia Dei vsque ad sponsi aduentum illuminent, &c. Et fol. 145. col. 2. tandem concludit. Quatuor illis mysticis Ezechielis animantibus curram illum diuinitatis, tot mysterijs, quot ornamentis instructum portantibus, quatuor Societatis status comparo. Leoni Professos, qui præcipuæ ac nobiliores partes Societatis sunt. Aquilæ Scholares ob ingeniorum acumen. Homini spirituales Coadiutores ac Confessarij ob mansuetudinem, & humilitatem, qua cum peccatoribus conuerfantur: Boui Coadiutores Temporales ob humilitatem qua in domesticis officijs laborant. Sic ille.

95. * A MARCO DE GVADALAJARA, Miris encomijs per totam suam Pontificalem Historiam commendante Societatem, ab hostiumque calumnijs passim defensante: & imprimis Par. 4. lib. 3. cap. 12. Eam (ait) sustentare veram in Gallia fidem sermonibus, lectionibus, disputationibus, consilijs, priuatique collo-

colloquijs, frementibus in ipsam Hæreticis, &c. Et postea subdit: Eorumdem astutijs expulsam à Gallicano Regno Societatem, vbi pulcherrima excolebat fruteta in Catholicæ Religionis augmentum, & Hæreticorum confusionem. Quorum industria Parisijs Pyramis erecta marmorea ingenti præfixo titulo, eximio opere, sed pleno in Societatem calumnijs, &c. At cognita veritate (inquit in eadem 4. Par. lib. 12. cap. 3.) ac sociorum innocentia, benignitas Regis Henrici hoc nomine quarti, Ecclesiæ iam vniti, totum monumentum funditus voluit aboleri, nè qua palam extaret memoria decreti contra Societatem facti. Destructa igitur Pyramis est insigni Hæreticorum dolore, quorum in Iesuitas machinæ omnes, atque conatus cum hac Pyramide ruebant. Vicit ergo omnia improborum odia, abundeque pensauit Regis beneuolentia. Vetera restituisse domicilia parum erat: noua addidit, fundauitque præcipuis in vrbibus; Flexiæ imprimis altatrice sua in domo, quam in Collegium Societatis conuertit. Fontem tandem amoris Cor suum testamento legauit, & Flexiano in Templo Iesuitico sepeliri voluit. Vnde maiora ab exilio Societatis incrementa, laus maior, & gloria. Et Par. 5. eiusdem Historiæ Pontificalis lib. 16. cap. 11. referens omnium Religionum Scriptores admodum insignes sic describit. In Carmelitana Religione 45. florere: in Dominicana 87. in Augustiniana 68. in Seraphica ingens numerus, in Mercenaria 36. & sic de alijs. De Societate autem IESV (concludit) dicam quod Euangelista Ioannes in sua Apocalipsi: Vidi turbam magnam, quam dinumerare nemo poterat. Hæc siquidem Religio est, quæ suis scriptis, ac doctrina ditauit Ecclesiam. Hucusque ille, & plura abbi per dictam Pontificalem Societatis encomia dispersa habet, quæ etiam nemo dinumerabit.

Quorum astutijs expulsæ.

Et Henrici IV. beneuolentia iterum restituta.

Qui Cor suum illi testamento legauit.

Societatis scriptores innumeri. Apoc. 7. 9

Quorum doctrina ditauit Ecclesiam.

Est Illustrissima & doctissima Religio.

96. * A DIDACO DE BENAVIDES Optimo Sacrarum literarum Interprete in Vniuersitate Salmanticensi: qui postquam Societatem, Illustrissimam, Religiosissimam, & doctissimam nominauit, Eandem ait, sua sapientia erroris inimicam; sua

*Sua sapiē-
tia erroris
inimica: &
sanctitate
malitia
opposita.*

*Scriptorum
suorum ca-
lamis, &
Martyrum
sanguine
gloriosa
meretur
elogia.*

*Laudatur
ex omnium
scientia-
rum gene-
re.*

*Et Virtute,
quam eius
filij illis
cum quibus
agunt, in-
fundunt.*

*Ij Pallio,
vt Reges
coronantur
in terra.*

sanctitate, malitiæ oppositam: idque satisfactione tanta, tum suorum scriptorum calamis, tum Martyrum sanguine, vt gloriosa mereatur elogia; non alia epiteta, non alia attributa obsequijs à se Ecclesiæ factis, contraria. *Et tandem addit.* Ir-ritatam Societatem iras modeste refringere. *Sic illem Approb. Informat. P. Fran. de Contreras, qua probat non posse Episcopum sine Bullis presentibus consecrari.*

97. * AB ANTONIO TAVARES Lusitano in ser. de Ca- noniz. S. Ign. & Xauer. fol. 1. Secundum (inquit) quod in hac Societatis Repub. considerare debemus Personæ sunt, quæ in ea procreantur. Quis non miretur in Prædicatoribus e- minentiam? in Theologis perspicaciam? in Sacræ Scripturæ explanatoribus securitatem? in Metaphysicis acutiam? in Philosophis studiositatem? in Logicis subtilitatem! in Lati- nis Ciceronianum nitorem? in Græcis notitiam? in Retho- ribus eloquentiam? in Hæbreis peritiam? in Confessarijs ex- perientiam? in Ianitoribus affabilitatem? in Aedituis vel in minimis rebus munditiem? in infirmarijs charitatem? in Prælati prudentiam? Quid si de virtute loquamur; hæc ab omnibus satis nota: cur tempus infumamus in ea laudanda, quæ à nemine ignoratur. Id solum aio, Societatis IESV Pa- tres virtutem veluti infundere illis, cum quibus communi- cant. *Sic ille ex Lusitano Latine redditum testimonium protu- lit.*

98. * AB HIERO. à S. IOSEPHO: *Qui in Historia sua Dis- calceati Carmeli lib. 5. cap. 5. fol. 793. expendens visionem illam, qua bis B. Theresia pallium supra Capita Nostrorum sumentium Eucharistiam viderat, sic ait: Miraculosa, & singularis de- monstratio innuit, quam gratæ illæ benedictæ animæ Deo essent, qui pallio, quod insigne Regum est, eas vt Reges co- ronabat. Et postea Ibid. num. 10. expendens celebrem illam de Vexillis albis visionem, quibus Nostros in Cælo eadem Theresia vi- derat, subiungit: Hæc reuelatio tam magifica, & honorifica est, vt vel ea sola vnum ex præcipuis testimonijs, ac elogijs magni-*

magnitudinis, & perfectionis huius sanctæ Religionis esse possit. Enimuero candida in manibus vexilla purissimæ victoriæ triumphum significant; siue quia dealbauerunt stollas suas in sanguine agni, effundentes in fidei defensionem suum sanguinem tot insignes huius Religionis filij: siue ob immaculatam suæ Castitatis mundiciem. Sic ille ibi, & passim alibi Sociorum laudes inculcat.

Et ob nitentiam puritatem vexillis candidis in calo triumphant.

99. A CAPITULO GENERALI Excalceati Carmeli sub Francisco à Sanctissimo Sacramento Romæ celebrato, plurimum quarimonie, quod è vita D. Theresie quedam ad Societatem spectantia fuissent abolita, sic satis faciente: Accepimus scripta S. Matris Nostræ Theresiæ edita esse truncata quoad illa omnia, quæ spectant ad Societatem IESV, ita vt & in manu-scriptis plerisque, & in plerisque exemplaribus pridem editis, & in ipsomet S. Matris contextu Originali omnia illa, quæ notantur in Libro, cui Titulus Gloria S. Ignatij, exarata inueniantur, tamen in ea editione, de qua dictum est, omnia fuerint erasa: hanc infidelitatem editionis non tam Societati IESV, quam S. Matri iniuriosam omnino improbamus, & à nobis non esse profectam contestamur. Quin imo, si quis ex Ordine nostro deprehenderetur tale quid admisisse, aut fieri curasse, impunitum non debere esse decernimus: ipsam quoque editionem truncatam in usu nostrorum esse prohibemus. Propositionem hanc Capitulo Generali nostro propositam, & per acclamationem omnium approbatam testamur, die 16. Maij, anno lubilæi 1650. In hoc nostro Conuentu S. Mariæ de Victoria Almæ Urbis. Fr. Franciscus à Sanctissimo Sacramento Generalis, Fr. Ioachimus à IESV Mariæ Capituli Generalis Secretarius.

Decretum Capituli General. Carmel. in Societatis fauorē super scripta B. Theresiæ

100. A IOAN. BAPT. DE LEZANA Sacre Theologie apud Complutenses Lectore in Libro suo Apologetico pro Immaculata Mariæ Conceptione cap. 2. fol. mibi 9. Vbi enumerans ille Religiones pro tanti mysterij veritate militantes hæc de Societate scribit. Sed quis non expectabit, vt dum instituti nostri commilitones annu-

illa vniuerso Orbis celeberrima, colendissima, ac splendissima Religio.

*Militans
strenuissi-
me pro im-
maculata
Virg. con-
ceptione.*

*Quadra-
ginta &
amplius
filiorum
calamis.*

*Insignem
noui Orbis
conuersioni
operam
nauarit.*

*Illam san-
ctissimam, &
inclita no-
minatur.*

*Contra vi-
tia, verita-
tem palam
proficitur.*

*Fructusque
insignes
edidit in
Ecclesia
Dei.*

mero Vniuerso mundo celeberrimæ & colendissimæ Iesuiticę Societatis huius partis fautores Theologos recenseam. Tota enim hæc Familia iuxta sui Ordinis Decretum à Congregat. 5. Generali Can. 55. vbi præcipitur quod sequantur sententiam, quæ magis hoc tempore communis est, magisque recepta, huic parti adhæret. De hac igitur vnica splendidissimaque Religione, speciale hoc affirmare quibimus, nullum scilicet ex illa prodijisse qui (quod sciam) Immaculatæ Conceptionis Mariæ aduersarius extiterit. Quin (quod in magnum illius decus cedit) quadraginta, & amplius celeberrimos Theologos recensere possem, qui pro illa strenuissime militarunt, &c. *Omnisque suis nominibus recenset.*

IOI. A NICOLAO A IESV MARIA *Discalceato Polono in Apologia, siue Propugnaculo Religionum Proposit. 59. fol. mibi 119.* Atque hæc (*inquit*) quam sunt gloriosa, & honorifica Religiosis, nihil tamen præclarior, aut gloriosius, quam noui orbis conuersio, quæ opera Religiosorum choro incumbendum inchoata est, & eorum adhuc opera propagatur. Quamuis etiam Societas IESV à choro auctoritate Apostolica exempta, insignem huic rei operam nauarit, & nauet, &c. *Et postea Proposit. 84. fol. 195. Societatem, sanctissimam, & inclitam appellat. Et rursus Proposit. 86. excludens inanem timorem cuiusdam Theologi asserentis Predicatores ex eleemosynis viuentes, veritatem dicere non audere, & vitia libere corrigere, hæc in contrarium subiungit fol. 204. col. 2. Nunquid etiam (vt omittam alios Ordines) Religiosi Ordinis Minorum, & Societatis IESV Professi solemniter, non audent veritatem palam profiteri; aut timent benefactores offendere, corrigendo eorum vitia, etiam si paupertatem in communi profiteantur? Oppositum certe monstrant fructus insignes editi in Ecclesiam Dei ab istis Religionibus, quos longum esset recensere.*

IO2. * A PETRO DE ANGELIS, *etiam Discalceato Priore Conuentus D. Hermenegildi Matritensis in Censura Tomi 1. Monitorum spiritualium D. Teresæ, commentatore P. Alfonso de Andrade*

Andrade nostræ Societatis, vbi hæc habet. Non sine consilio, sed
 supremi Numinis prouidentia factum arbitror, vt Parentis
 nostræ scripta ad clarissimi Patriarchæ Ignatij filios accurrant,
 vt vbi primas auras ebibere, inde noui luminis incrementa
 mutuentur. Cum enim in primis spiritualis vitæ incunabu-
 lis à filijs huius magni Parentis Euangelicæ perfectionis nacta
 fuerit initia, par erat, vt ex eadem familia inauratum cande-
 labrum foret, ex quo eius scripta nouis decorata fulgoribus
 Orbi vniuerso, fulgentes, qui in ipsis latebant radij propala-
 rentur. Iacobum filium ad Labam mittebat Rebeca, fuge ad
 Labam fratrem meum Gen. 27. vt vbi enutritus, nominis, ac
 diuitiarum incremento ditatus, maiori gloria eluceret, nulli-
 bi enim sibi in animum induxerat prudens mater charissimo
 filio certiolem magnitudinis, ac gloriæ cumulum posse ac-
 crescere, quam, vbi ipsa fuerat nata, & enutrita, vt inquit
 Caietanus. Beatissima igitur Teresa felicem hunc suæ men-
 tis partum noua lumina ambientem ad Ignatianam familiam
 Rebecæ imitatrix solertiæ immittit è cælo, vt vbi ipsa nacta
 est Euangelicæ perfectionis cunas, superiorisque alimenta
 vitæ recepit, caro factui illustrius splendoris iubar affulgeat,
 magnitudinisque ditescat incremento: nec feliciter minus
 Teresiæ, quam Rebecæ suæ curæ cesserunt; si enim Iacobo
 itineris lassitudinem leni somno subleuanti, scala visa, cuius
 cacumini innitebatur Deus, ac cuius sublimes gradus, qua
 sursum, deorsumque Angeli peragrabant, haud aliter no-
 uello huic Teresiæ germine contigit: etenim cum obliuionis
 somno credebatur oppressus, supremi Numinis prouidentia
 Angelum ei destinat ex ijs vnum, qui Ecclesiæ scalam per-
 ambulat, tali enim titulo Ignatij Patriarchæ filios par est
 insigniri; nam si Angeli eo nomine decorantur, teste Caieta-
 no, quia Nuncij Dei sunt, quis diligentius, attentiusue
 hocce munus in militantis Ecclesiæ Cælo exequitur, quam
 Illustrissimæ huius familiæ filij? Illi orbem vniuersum qua-
 quauersum lustrantes, idololatriæ lumina subministrant, illi
 fideles,

*B. Teresiæ
 spiritualis
 vitæ rudi-
 menta So-
 cietati de-
 bet.*

Gen. 27.
 43.

*Et suorum
 Commen-
 tatorum
 noua lu-
 mina.*

*Societatis
 filij Angeli
 Ecclesiæ
 Scalam
 perambu-
 lantes.*

*Eorum va-
 ria munia
 in animarū
 utilitatem.*

fideles, ne qua exorbitent cæli viam edocent, innumerisque per varias terrarum partes sparsi veritatis calles ostendunt, incessanterque Euangelij semina vel per Orbis extremos angulos spargunt. *Hæc edidit Petrus ab Angelis; & quid aliud Angelus loqueretur, nisi Societatis filios nobili Angelorum titulo decoraret?*

Ignatius Sol sanctissime Societatis institutor.

103. AB HELIA A S. THERESIA *Etiam Discalceato Tom. I. de legatione Ecclesie triumphantis ad militantem lib. 2. cap. 31. num. 14.* Ab Aurora, *inquit*, deueniamus ad Solem, videlicet

Ignatium de Loyola sanctissimæ Societatis institutorem, & fundatorem: Deus bone, quas non difficultates & impedimenta obiecit Satanas diuinissimo huic Viro, dum Societatem ab eo condendam præsentisceret, cuius alumni tam strenuè, tam viriliter, tam animosè contra suos emissarios hæreticos, essent decertaturi. Sed inuictus, & à spiritu sancto

Ea condita frendente diabolo, insanientibus hæreticis.

interius confortatus S. Ignatij animus, omnes illas difficultates, & remoras veluti leuissimas quisquilias illæso pede conculcauit, prostrauit, superauit. Condita est Societas, nequidquam frendente Diabolo, frustra insanientibus hæreticis, in cassum obluçantibus pseudochristianis. Hæc nimirum

Petra est, in qua Hæretici impingunt. Luc. 12. 49.

est, vt quodammodo illud ex sacra Scriptura huc applicare liceat; illa offensionis petra, in quam hæretici impingentes, alliduntur, confringuntur, comminuuntur: hic est ille Ignis quem Deus è cælo mittere, & in mundo accendere volebat

Et ignis, in quo cremantur.

per D. Ignatium, veluti quoddam ignitabulum, excitatus, qui amburit Hæreticos: hinc tot istorum clamores, tot in Societatem vociferationes, conuitia & calumniæ, quia scilicet ab hoc igne vrgentur, haud secus quam olim nescio quis impius Apollinis Sacerdos, qui Paulinum iudicem in S. Vitalem Martyrem incenderat, inclamare cœpit, Tu me nimium Vitalis Martyr incendis. Reuera de duobus hisce Sanctis Ignatio nimirum & Xauerio intelligere possumus illud Genesis 1. Fecit Deus duo luminaria magna: luminare maius, vt præesset diei, & luminare minus, vt præesset nocti.

Ignatius luminare maius diei, Christiani Orbis præfidens. Gen. 1. 16

De

De reliquis eiusdem Societatis viris illustribus illud, & stellas.
 Luminare maius mysticum est S. Ignatius, qui diei, id est *Stella filij*
 Christiano Orbi, & iam ad Catholicam fidem conuerso præ-
 fuit, hoc est in ipsa Ecclesia Romana radios suos extulit. Lu-
 minare vero mysticum minus est Xauerius: & sane cur hoc *Xauerius
 luminare
 minus nocti
 gentilitatis
 assistens.*
 dicam, mihi sunt rationes. Veluti enim Sol à Deo lumen
 sibi inditum habet, ita S. Ignatius à Deo ipso immediatè il-
 luminatur, & ad tantum in Ecclesia apicem, & fastigium su-
 blimatus fuit. Veluti item Luna à Deo quidem est creata, vt
 nocti præsit, eique lumen suum communicet, non id tamen
 habet immediatè è vi suæ creationis, sed à Sole illud accepit:
 ita etiam Xauerius à Deo præordinatus est, vt gentibus in te-
 nebris, & vmbra mortis sedentibus, hoc Indis, & Iaponi-
 bus Christianæ, & Catholicæ fidei lumen participaret, non
 tamen missionem suam immediatè à Deo habuit, sed me-
 diante magno illo Sole Sancto Ignatio. *Is lucem
 ab Ignatio
 Sole mu-
 tuatur.*
*Hæc ille. O Verum,
 & animatum Societatis Cælum! in quo Ignatius vt Sol rutilat:
 Xauerius vt Luna splendet: ceteri filij vt Stellæ micant. De qui-
 bus Stellis idem Auctor grauissimus à num. 14. citato vsque ad 77.
 Et à fol. 181. pro ingenti suo erga Societatem amore, & plura nume-
 ro, & sane grandia Elogia continet.*

A MERCENARIIS.

104.* **A**B ALFONSO REMON Prædicatore, Ordinisque Hi-
 storiographo Generali Laudatissimo: qui Tom. 2. Histor.
 General. eiusdem Ordinis lib. 14. cap. 3. asserit, Societatem Reli-
 gionem esse in suis actionibus prudentissimam, & præstan-
 tissimam, nec non & Matrem filiorum doctissimorum in Ec-
 clesia Dei, his sæculis, vt eorum euulgant scripta. *Societas fi-
 liorum do-
 ctissimorum
 prudentis-
 sima Mater.*
*Lux præ-
 stantissima
 inter cete-
 ras Religio-
 nes sancti-
 tate, virtu-
 te, literis,
 &c.*
 Et postea
 addit: Eandem Societatem esse lucem præstantissimam in-
 ter cæteras Religiones sanctitate, virtute, literis, exem-
 plo, cathedris, suggestis, regimine spiritali, & poli-
 tico,
 K k